

**Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi
Azərbaycan Universiteti**

**5311.01 - “Müəssisələrin təşkili və idarə olunması”
ixtisası üzrə doktorantura pilləsində İxtisas imtahanı proqramı**

Tərtib edən: dosent, i.e.n. N. B. Böyükkişi

Bakı-2019

GİRİŞ

5311.01 –“Müəssisənin təşkili və idarə olunması” ixtisası üzrə doktoranturaya qəbul imtahanı vermək üçün nəzərdə tutulmuş proqram tədris prosesində keçirilmiş “Sənayenin iqtisadiyyatı”, “Menecmentin”, “İnvestisiya menecmenti”, “İnnovasiya menecmenti”, “Müəssisənin (firmanın) iqtisadiyyatı”, “İstehsalın təşkili” fənlərinin tədris proqramları əsasında tərtib edilmişdir.

Müəssisənin təşkili və idarə olunmasının məqsəd və vəzifələri

Müəssisənin təşkili və idarə olunmasının mahiyyəti və vəzifələri. Müəssisənin təşkilatı-hüquqi formaları, növləri və təsnifatı. Müəssisələrin təşkilinin daxili və xarici mühiti, əsas funksiyaları. Müəssisələrin quruluşu və onu müəyyən edən amillər. Müəssisənin yaradılması və ləğvi. Müəssisələr haqqında Azərbaycan Respublikası Qanunu.

İstehsalın iqtisadi və sosial səmərəliliyi

İstehsalın texniki, iqtisadi və sosial səmərəliliyinin mahiyyəti, meyarı və göstəriciləri. Məsrəflərin ümumi və müqayisəli səmərəliyi. İstehsal amillərindən istifadəni xarakterizə edən iqtisadi səmərəlilik göstəriciləri və onların hesablanması.

İstehsalın təşkili formaları, göstəriciləri və səmərəliyi

İstehsalın təmərküzləşdirilməsinin mahiyyəti və formaları. Müəssisənin optimal ölçüsü və onu təyin edən amillər. İstehsalın ixtisaslaşdırılmasının mahiyyəti, növləri, inkişafı amilləri və səmərəliliyi. İstehsalın kooperasiyalaşdırılmasının mahiyyəti, onun formaları və əsas istiqamətləri. İstehsalın kombinəşdirilməsi.

Müəssisədə daxili planlaşdırma

Planlaşdırmanın mahiyyəti və prinsipləri. Planlaşdırmanın metodları. Müəssisənin inkişaf planının əsas bölmələri. İstehsal proqramının mahiyyəti, göstəriciləri.

Müəssisənin əmlakı: əsas və dövriyyə vəsaitləri

Əsas fondların qiymətləndirilməsi. Əsas fondların fiziki və mənəvi köhnəlməsi, onların formaları. Əsas fondların amortizasiyası və hesablama metodları. Dövriyyə vəsaitlərinin mahiyyəti, təsnifatı və quruluşu. Dövriyyə və tədavül fondları. İstehsal əsas fondlarından istifadə göstəriciləri və onların hesablanması.

Müəssisələrin təşkili və idarə olunmasında innovasiya və investisiya fəaliyyəti

İnnovasiya anlayışı. Onun növləri və həyat dövrü. Müəssisədə innovasiya fəaliyyətinin mərhələləri və səmərəliliyi. İnvestisiya fəaliyyəti. İnvestisiya qoyuluşunun mahiyyəti və növləri, tərkibi və quruluşu. İnvestisiyaların əmələgəlmə mənbələri.

Müəssisələrin təşkili və idarə olunmasında kadrlar, əmək məhsuldarlığı və əməyin ödənilməsi

Müəssisənin əmək resursları, onun tərkibi və quruluşu. Müəssisənin kadrlarının idarə edilməsi. Kadrlara tələbatın müəyyən edilməsi. İşçi heyətin seçilməsi və işə qəbulu. Müəssisədə əməyin təşkili və normalaşdırılması. Bazar şəraitində əməyin ödənilməsinin prinsipial qaydaları. Əməyin ödənilməsinin forma və sistemləri. Əmək məhsuldarlığının mahiyyəti və yüksəldilməsi amilləri.

Müəssisələrin təşkili və idarə olunmasında istehsal məsrəfləri, məhsulların maya dəyəri, mənfəət və rentabellik

İqtisadi və mühasibat məsrəfləri. İstehsal xərcləri və məhsulun maya dəyərinin mahiyyəti. Məhsulların maya dəyərinin növləri, təsnifatı və tətbiqi sferası. İstehsalın xüsusiyyətləri və onun maya dəyərinin formalaşmasına təsiri. İstehsal xərclərin təsnifləşdirilməsi. Mənfəət və rentabellik, onların mahiyyəti.

Müəssisələrin təşkili və idarə olunmasında qiymət siyasəti

Bazar iqtisadiyyatında qiymətlərin əmələ gəlməsi qanunuyğunluqları. Qiymət funksiyası. Müəssisənin qiymət siyasəti. Müəssisənin qiymət strategiyası. Müəssisədə qiymətgoymanın metodları.

Müəssisənin maliyyəsi

Müəssisənin maliyyə fəaliyyətinin mahiyyəti. Maliyyənin funksiyaları.

Müəssisənin maliyyə resursları və onların yaranma mənbələri. Müəssisədə maliyyənin idarə edilməsi sistemi. Mənfəətin növləri və hesablama metodları.

Müəssisənin müflisləşməsi

Müəssisənin müflisləşmə və iflası anlayışı. Müflisləşmə vəziyyətinin xarakteristikası. Müəssisələrin fəaliyyətinin antiböhran idarə edilməsi. Müəssisələrin ödəmə qabiliyyətsizliyinin səbəbləri.

İcarə, lizinq və françayzinq

İcarənin iqtisadi mahiyyəti və prinsipləri. Maddi həvəsləndirmə və təsərrüfat hesabı gəlirinin bölüşdürülməsi mexanizmi. Lizinq, onun növləri və təşkili xüsusiyyətləri. Françayzinqin mahiyyəti və xüsusiyyətləri.

ƏDƏBİYYAT

1. “Müəssisələr haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunu, Bakı-1994
2. “Müflisləşmə və iflas haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunu, Bakı-1994
3. “Səhmdar cəmiyyəti haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunu, Bakı-1994
4. “İnvestisiya haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunu, Bakı-1995

5. Экономика предприятия. Учебник под. ред. проф. О.И.Волкова, М-1997
6. Экономика предприятия. Учебник под. ред. проф. В.Я.Горфинкеля, проф.В.А.Швандера, М-2000
7. X.M.Yahubov "Müəssisənin İqtisadiyyatı". Dərslik. Bakı-ELM-2002
8. T.Ə.Hüseynov "Fırmanın İqtisadiyyatı". Dərslik. Bakı-2008
9. İ.N.İbrahimov, V.T.Səfərova Sənayenin təşkili və idarə edilməsi Dərs vəsaiti, BBU,2018